

സന്തോഷ് ഏച്ചിക്കാനം

ബിരിയാണി

ഗോപാൽ യാദവ് മണ്ണിൽ
ഉറഞ്ഞുകിടക്കുന്ന പിക്കാ
സ് പൊക്കി. അപ്പോൾ
അടർന്നുവന്ന നനഞ്ഞ
മൺകുട്ടിയിൽ അയാൾ
ബിഹാറിനെ സങ്കല്പിച്ചു.
അയാളുടെ കണ്ണുകൾ
നിറഞ്ഞു. അഭിരുത്തോടെ
പിക്കാസിന്റെ കടകൊണ്ട്
മൺകുട്ടിയിൽ ആഞ്ഞടിച്ചു.
അത് ഒരു തലയോട്ടിപ്പോ
ലെ രണ്ടായി ചിതറി. ഒന്ന്
ബിഹാറും മറ്റേത് ജാർഖ
ണ്ഡും.
'ഇതിൽ എവിടെയാണ്
ഞാൻ?'

കുതിരേശനോടൊപ്പം ഗോപാൽ യാദവ് ചെർക്ക
ളേന്ന് കയറിയിട്ടേയുള്ളൂ. കൂടെ മൂന്ന് ബംഗാളി
പയ്യന്മാരും. കത്തിച്ച് വിട്ടാലും ബസ് പൊയിനാച്ചി എ
ത്താൻ മിനിമം പത്തിരുപത് മിനുട്ടെങ്കിലും എടുക്കും.

അതുവരെ നമുക്ക് കലന്തൻ ഹാജിയെപ്പറ്റി സംസാ
രിക്കാം.

പണ്ട് തളങ്കൂരയിൽ നിന്ന് ദുബായ് വരെ ഉരു കാടിച്ചു
പോയ പാർട്ടിയാണ്. കഴിഞ്ഞ ജനവരിയിൽ എൺ
പത്തിയായി. ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന നാല് ഭാര്യമാരിൽ
കുഞ്ഞീബിയെ മറന്നുപോയി എന്നല്ലാതെ ഹാജിയു
ടെ ഓർമശക്തിക്ക് വേറെ ഒരു കുഴപ്പോമില്ല. കലന്തന്
നാലല്ല നാല്പത് ഭാര്യമാരെ പോറ്റാനുള്ള കഴിവുണ്ടെന്ന്
നാട്ടുകാർക്കറിയാം.

ഹാജിക്കാന് ആമിനയിൽ ഉണ്ടായ മകൾ റുഖിയ. റു
ഖിയയുടെ മകൻ റിസ്വാൻ. അമേരിക്കയിൽ കാർഡി
യാക് സർജനാണ്. അവന്റെ നിക്കാഹ് കഴിഞ്ഞ ആഴ്
ച ബാംഗ്ലൂരിൽ വെച്ചായിരുന്നു.

ഒരു സൽക്കാരമെങ്കിലും നടത്തി നാട്ടുകാർക്കിത്തി
രി ബിരിയാണി കൊടുക്കണമെന്ന് ബല്യുപ്പാപ്പയ്ക്ക് ഒരു
പൂതി. എൺപത്തായില്ലേ, ഇനി ആ ഹാജത്ത്¹ നട
ക്കാതെ മൂപ്പർ മയ്യത്തായാൽ പിന്നെ അത് മനസ്സിലെ
ന്നും ഒരു ബേജറായി കിടക്കുമെന്ന് ഉമ്മ പറഞ്ഞതു
കൊണ്ട് റിസ്വാൻ സമ്മതിച്ചു. ഇന്ന് വൈകുന്നേരം
ആറനും ഒൻപതിനും ഇടയ്ക്കാണ് റിസപ്ഷൻ.

ഈ കാണുന്നതാണ് കലന്തൻ ഹാജിയുടെ പൊര. പൊരയല്ല, കൊട്ടാരം.

താൽക്കാലികമായി ഉണ്ടാക്കിയ പന്തലിന്റെ പ്രധാന കവാടത്തിൽ നിന്ന് വീടുവരെ എത്താൻ കുറേ നടക്കണം. നാലയായിരം ആളുകൾ സംബന്ധിക്കുന്ന ചടങ്ങാണ്. വെള്ളത്തുണികൊണ്ട് പൊതിഞ്ഞ മേശകളും കസേരകളും.

വിദേശത്തുനിന്നെങ്ങാണ്ട് ഇറക്കുമതി ചെയ്ത പ്രത്യേക പൂക്കൾ കൊണ്ടാണ് വേദി ഉണ്ടാക്കുന്നത്. സൽക്കാരം കഴിഞ്ഞാലും ആ വേദിയെപ്പറ്റി നാട്ടുകാർ കുറേക്കാലത്തേക്ക് പറഞ്ഞുനടക്കും എന്നൊക്കെ നാമുസ്മിതമാകാൻ ഹാജിയുടെ വിശ്വസ്തനും സ്ഥലക്കച്ചോടത്തിലെ മുഖ്യപങ്കാളിയുമായ അസൈനാർച്ച അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും നടക്കുന്നുണ്ട്.

ഇടയ്ക്ക് എന്തോ ഓർമ്മവന്നതുപോലെ അയാൾ മൊബൈൽ എടുത്ത് രാമചന്ദ്രന്റെ നമ്പർ ഡയൽ ചെയ്തു.

പൊയിനാച്ചിയിലെ ഒരു കച്ചോടക്കാരനാണ് രാമചന്ദ്രൻ പെരുമ്പള്ളി.

സ്റ്റേഷണറി, പത്രം, ആഴ്ചപ്പതിപ്പുകൾ, സർബത്ത്, സിഗരറ്റ്, മുറുക്കാൻ... എന്നുവേണ്ട സകല സാധനങ്ങളും കിട്ടുന്ന ഒരു കട. നാഷണൽ ഹൈവേയിലെ സാമാന്യം തിരക്കേറിയ ആ ജങ്ഷനിൽ എത്തുന്ന ഏതാ

ബിരിയാണി

▶ ഞെല്ലാവർക്കും രാമചന്ദ്രനെ അറിയാം.

മാസക്കുറിയുടെ പണം, തിരിച്ച് വിട്ടിലേക്ക് പോകുമ്പോൾ കരുതേണ്ട കോർച്ച്... തപാൽ കവരുകൾ... എങ്ങോട്ടു പോകുന്നു... എപ്പോഴും... എന്നൊക്കെ ഒരു വേള ഭാരമാരോടുപോലും പങ്കുവെക്കാൻ പറ്റാത്ത ചില രഹസ്യങ്ങൾ, അങ്ങനെ വിനിമയങ്ങളുടെ ശാഖോപശാഖകളുമായി നിലകൊള്ളുന്ന ഒരു വർ ആണ് രാമചന്ദ്രൻ. അയാൾ ഹസൈനാർച്ചയുടെ ഫോൺ അറ്റൻഡെന്റും കൃത്യസമയത്ത് ശുക്രിയ ബസ് പൊയിനാച്ചി ജങ്ഷനിൽ വന്നു നിന്നു.

അതിൽനിന്ന് ആദ്യം കതിരേശനും പിന്നെ ബംഗാളികളും ഏറ്റവും ഒടുവിൽ ഗോപാൽ യാദവും ഇറങ്ങി.

ബംഗാളികൾ മൂന്നുപേരും റോഡ് മുറിച്ചുവന്ന് 'നമസ്കാർ' പറഞ്ഞതും തൃഹാൻ ചേർത്ത് നന്നായി തിരുമ്മിയ 'മാവ'യുടെ മൂന്നു കിഴികൾ എടുത്ത് രാമചന്ദ്രൻ അവർക്ക് നീട്ടി.

അതിൽനിന്ന് പതിവുപോലെ ഓരോ നുള്ളു വാരി അവർ വായിൽ വെച്ചു. വിരലിന്റെ അറ്റം ജീൻസിൽ തുടച്ചു. അപ്പോഴേക്കും പിക്പ്പവാറിൽ വന്ന ഒരു തടിയൻ അവരോട് വിളിച്ച് പെരിയ ഭാഗത്തേക്ക് പോയി.

ഒരല്പം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ പ്ലബിങ്ങിന്റെ പണിയുണ്ടെന്നും പറഞ്ഞ് രാത്രി ഫോണിൽ വിളിച്ച തോമാച്ചന്റെ ജീപ്പ് വന്ന് കതിരേശനും മൂന്നിൽ ഹോണടിച്ചു. അയാളും പോയതോടെ ഗോപാൽ യാദവ് തീർത്തും ഒറ്റപ്പെട്ടു. അയാളുടെ മുതുകത്ത് വീണുകിടന്ന ഇളംവെയിൽ വലുതായി കൊണ്ടിരുന്നു.

കഴിഞ്ഞ രണ്ടുകൊല്ലമായി ഉളിയത്തടക്കയിലായിരുന്നു അയാൾ. കതിരേശന്റെ അളിയൻ അണ്ണാമലയോടൊപ്പം. അവിടെ വർക്കൊക്കെ കുറഞ്ഞു തുടങ്ങിയപ്പോൾ പുറംപണിയൊഴിച്ച് വേറൊന്നും വശമില്ലാത്ത ഗോപാൽ യാദവിന് പിടിച്ചുനിൽക്കാൻ പറ്റാതായി.

അങ്ങനെ ചൊറിയും കുത്തിയിരിക്കുമ്പോഴാണ് അണ്ണാമല, കതിരേശന്റെ കാര്യം പറയുന്നത്.

നേരെ ചെർക്കളയിലേക്ക് പോന്നു. കാഞ്ഞങ്ങാട് ഭാഗത്തേക്ക് വരുമ്പോൾ വിദ്യാനഗർ കഴിഞ്ഞാൽ കിട്ടുന്ന തരക്കേടില്ലാത്ത ടൗൺ. അതുകൊണ്ടുതന്നെ ഉളിയത്തടക്കയിലെതുപോലെ പണിയില്ലാന്നും പറഞ്ഞ് ഈച്ചയടിക്കേണ്ടിവരില്ലെന്ന് കതിരേശനും ഉറപ്പുതന്നു. ഇപ്പോൾ കതിരേശന്റെ ഒറ്റമുറിവീടിന്റെ പിന്നാമ്പുറത്തെ ചായ്യിൽ ഇട്ടിരിക്കുന്ന ബെഞ്ചിലാണ് കിടപ്പ്. മഴക്കാലത്തിനു മുൻപ് അവിടെനിന്ന് എങ്ങോട്ടെങ്കിലും മാറണം.

റൂമിനൊക്കെ അയ്യായിരമൊക്കെയാണ് പകിടി ചോദിക്കുന്നത്.

ആരെങ്കിലുമൊക്കെ വരുന്നതുവരെ ഒരു മീറാപാൻ വാങ്ങി ചവസ്സാമെന്നു വിചാരിച്ച് കടയിലേക്കു കയറിയപ്പോൾ രാമചന്ദ്രൻ ചോദിച്ചു:

“ഇമർ നയാ ഹെ തും?”

“ഹാ... ഭായി.”

വെറ്റിലയുടെ ഞരമ്പെടുത്തു കളയുന്നതിനിടയിൽ രാമചന്ദ്രൻ ചോദിച്ചു.

“കിമർ കാ ഹെതും?”

“ബിഹാർ”

“ഓ... ആപ്ന ലാലുജീകാ ദേശ് യേന.”

ഗോപാൽ യാദവ് ചിരിച്ചു. അപ്പോൾ അയാളുടെ കീഴ്ത്താടിയിലെ പല്ലുകളിൽ പ്രധാനപ്പെട്ട മൂന്നെണ്ണം കൊഴിഞ്ഞുപോയിരിക്കുന്നത് രാമചന്ദ്രൻ കണ്ടു. “തും കിത്തനാ സാൽ ഹോഗ യാ ഇമർ?”

“സാത്” ഗോപാൽ മീറാപാൻ വായിലിട്ടു.

“അഭി തും മലയാളം സീകാ?”

അയാൾ വെറ്റിലയുടെ നീര് വലിച്ചുറ്റിക്കൊണ്ട് ‘പറിച്ചു’ എന്നു തലയാട്ടി.

“ഒരു പണിതരാം ചെയ്യാ?”

‘ചെയ്യാം’ എന്ന് അയാൾ വീണ്ടും തലയാട്ടി.

ചുണ്ണാമ്പ് പറ്റിയ വിരൽ തൂണിയിൽ തുടച്ച് രാമചന്ദ്രൻ മൊബൈൽ എടുത്തു. ഹസൈനാർച്ചയെ വിളിച്ച് കാര്യം പറഞ്ഞു.

അർജൻറായിട്ട് കലന്തൻ ഹാജിയുടെ പൊരേലേക്ക് ഒരു പണിക്കാരനെ കിട്ടുമോ എന്നാണ് നേരെത്തെ ശുക്രിയ ബസ് വന്ന് നിന്നപ്പോൾ ഫോണിലൂടെ ഹസൈനാർച്ച ചോദിച്ചത്.

അരമണിക്കുറിനുള്ളിൽ ഹസൈനാർച്ചയുടെ ഫോർച്യൂണർ വന്നു. വണ്ടിയിൽ നിന്നിറങ്ങി.

സാധാരണ ചെയ്യാറുള്ളതുപോലെ ടൗസറിന്റെ കിശയിൽ കൈയിട്ട് തുടയ്ക്കും വൃഷണസഞ്ചിക്കും ഇടയിൽ ചൊറിഞ്ഞുകൊണ്ട് ഹസൈനാർച്ച രാമചന്ദ്രന്റെ കടയിലേക്കു വന്നു. രാമചന്ദ്രൻ ഏർപ്പാടാക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നത് തന്റെ നേരെ ഭവ്യതയോടെ തൊഴുതുന്നതിൽക്കുന്ന ഈ മധുവസ്കനെയെന്നെന്ന് ഹസൈനാർച്ചയ്ക്ക് ഒറ്റനോട്ടത്തിൽ മനസ്സിലായി.

“ഇരുനൂറ്റമ്പതുരൂപ്യതരും. റെഡിയാണോ?”

ഗോപാൽ യാദവിന്റെ മുഖത്തുപോലും നോക്കാതെ ഹസൈനാർച്ച പറഞ്ഞു.

“സാബ്... മൂന്നു നൂറ് കൊടുക്ക് സാബ്.”

“എടോ മലയാളിക്ക് 600, തമിഴന് 500, ബംഗാളിക്ക് 350, ബിഹാറിക്ക് 250. അദാണ് ഈട് തെ ഒരു റേറ്റ്. നാലഞ്ച് മണിക്കുറിന്റെ പണിയേയുള്ളൂ. മണിക്കുറിന് അമ്പതില് ജാസ്തിത്തരാൻ ഞമ്മളെ കൊണ്ടാവേല. പറ്റോ.. ഇല്ലോ? അത് പറ.”

ഹസൈനാർച്ച ഒരു വിൽസ് എടുത്ത് കത്തിച്ചു.

“അല്ല... എന്താണ് ഹസൈനാർച്ച. ഭയങ്കര പരിപാടിയാണെന്നാണല്ലോ കേക്ക് നെത്. ബിരിയാണിയിണ്ടാക്കാൻ ഹൈദ്രാബാദിനും അബുദാബിനുമൊക്കെ ആളെ കൊണ്ടുനീണ്ടെന്ന് കേട്ടു.”

രാമചന്ദ്രൻ ചോദിച്ചു:

“ബെറും ബിരിയാണിയല്ല. കുയിമന്തിവരെയ്ക്ക് മോനേ. ഇദ് ഈട് തെ ലോക്കല് ഇച്ചാ മാരെ മംഗലത്തിന് കിട്ടുന്ന ചല്ല്പുല്ല് ബിരിയാണിയല്ല. ഒന്നാംതരം ബസ് മതി അരിന്റെ ബിരിയാണിയാ. പഞ്ചാബ് ന് ഒരു ലോഡ് അങ്ങനെ തന്നെ എറക്കി.”

“ഒരു ലോഡോ?” രാമചന്ദ്രന് വിശ്വസിക്കാൻ പറ്റിയില്ല.

“ഇന്നലെ മോന്തിക്ക് ലോറി വന്ന് പൊരേ

അരിമാവ് പശുവിൻ പാൽ പോലെ അവളുടെ കടവായിലൂടെ ഒഴുകിവന്നപ്പോൾ അത് തുടയ്ക്കാൻ സമ്മതിക്കാതെ ഗോപാൽ ആ കണ്ണുകളിലേക്ക് നോക്കി നിന്നു. ഒരു പശുക്കുട്ടിയെ കാണുന്നതുപോലെ.

► ഞെറുമുമ്പിലിനിർത്തിയപ്പൊ... എന്റെ രാമ
ത്രാ നീ പറഞ്ഞാ ബിശ്വസിക്കൂല... മുല്ല പൂത്ത
പോലെ ആ നാട് ഇടില² മണത്തു. ആ വാസന
ഇപ്പളും എന്റെ മൂക്കിന്നു പോയിട്ടില്ലടോ. അഭാ
ണ്ബസ്മതി."

നൂറുരൂപ കൂട്ടിച്ചോദിച്ചുകിലും തിരിച്ച് പോ
കുമ്പോൾ ഹസൈനാർച്ചയുടെ ഫോർച്യൂണ
റിന്റെ പിൻസീറ്റിൽ ഗോപാൽ യാദവുമുണ്ടാ
യിരുന്നു.

പള്ളിക്കരയിലേക്കുള്ള റോഡിൽ കയറിയ
തും അയാളോട് ഹസൈനാർ ചോദിച്ചു
"ഗോപാലാ.... നീ ബീഹാറിലേടെ?"
"ലാൽ മാത്തിയ" അയാൾ പറഞ്ഞു.
"ആടേന്തായിരുന്ന്പണി?"
"കൽക്കരിടെ"

ഗോപാൽ യാദവ് ലാൽ മാത്തിയിലെ രാജ് മ
ഹൽ കോൾ മൈനിങ്ങിനെ പറ്റി പറഞ്ഞു തുട
ങ്ങി. ഖനനം നിർത്തി കമ്പനി വിട്ട സ്ഥലങ്ങളിൽ
രണ്ടാംതരം കൽക്കരി കുറേ ഉണ്ടാവും.

നിയമതടസ്സങ്ങൾ ഉണ്ടെങ്കിലും അതൊന്നും
നോക്കാതെ നാട്ടുകാർ അത് വാരാൻ തുടങ്ങും.

അധികവും പെണ്ണുങ്ങളാണ്. അവിടെവെ
ച്ചാണ് ഗോപാൽ മാതംഗിയെ കാണുന്നത്.

ലാൽ മാത്തിയിൽ നിന്നും ഇരുനൂറ്റമ്പത് കി
ലോ കൽക്കരി സൈക്കിളിൽ വെച്ച് ഗൊദ്രവരെ
നാല്പത് കിലോമീറ്റർ തള്ളിക്കൊണ്ടുപോകണം.
ചിലപ്പൊ ആ പോക്ക് വീണ്ടും ഇരുപതു കിലോ
മീറ്റർ വരെ നീളും. ബാംഗളവരെ.

ഡെയിലി പത്തുരൂപ വെച്ച് കിട്ടും.
"പടച്ചോനെ പത്ത് ഉർപ്യോ"
ഹസൈനാർച്ച തലയിൽ കൈവെച്ചു.
"നൂറ്റമ്പത് കിട്ടും" ഗോപാൽ യാദവ് പറ
ഞ്ഞു. "അതീന്ന് പോലീസുകാരുടെ രംഗ്ദാരി
യും ഗുണ്ടാപ്പിരിവും പിന്നെ സൈക്കിളിന്റെ
ട്രൂബ് മാറ്റൽ, ബോൾ ബെയറിങ്ങിന്റെ പണി
അതൊക്കെ കഴിയുമ്പോഴേക്കും കൈയിൽ
ബാക്കി പത്തേ കാണു സാബ്."

"എന്നിറ്റാണോ നീയെന്നോട് നൂറ് ഉർപ്യ കൂട്ടി
ച്ചോയിച്ചത്."

ഹസൈനാർച്ച തല തിരിച്ച് ഗോപാൽ യാദ
വിനെ ദേഷ്യത്തോടെ നോക്കി.

"നീ നാട് വിട്ടിട്ട് എത്ര കൊല്ലമായി
സുബറേ?"

"പത്രാഹ് സാൽ"

"പതിനഞ്ച് കൊല്ലം. അന്ന് പത്താണെങ്കില്
ഇന്ന് നൂറായിട്ടുണ്ടാവും. ഇട ഇരുനൂറ്റമ്പത് പറ
ഞ്ഞപ്പൊ ജോനിത് പോരാന്ന് എങ്ങനേണ്ട്?"

കാരോടിക്കുന്നതിനിടയിൽ ഹസൈനാർച്ച
ആരോടെന്നില്ലാതെ പുലമ്പിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ത
ന്റെ കഷ്ടപ്പാടുകൾ ഇയാളോട് പറയേണ്ടിയി
രുന്നില്ലെന്ന് ഗോപാൽ യാദവിന് തോന്നി.

ഗൊദ്രയിൽ നിന്നും പാതിരാത്രി സൈക്കിൾ
ചവിട്ടി വീട്ടിലെത്തുമ്പോൾ തനെയും കാത്ത്
വിശന്നുപൊരിഞ്ഞ് അവസാനം മണ്ണുവారి
ത്തിന്ന് ഉറങ്ങുന്ന പയർവള്ളിയെക്കാൾ മെലി
ഞ്ഞ കഴുത്തും ഉത്തിയ വയറുമുണ്ടായിരുന്ന ഒരു
മകൾ ഹസൈനാറിനിലല്ലോ.

നമ്മൾ ഒരാളോട് നമ്മുടെ വേവലാതികൾ

നമ്മൾ ഒരാളോട് നമ്മുടെ
വേവലാതികൾ പറയു
മ്പൊ കേൾക്കുന്ന ആൾ
അതേ തോതിലല്ലെങ്കിലും
അങ്ങനെ ചില വേദനകളി
ലൂടെ ചെറുതായിട്ടൊന്ന്
കടന്നുപോയിരിക്കുകയെ
ങ്കിലും വേണം. അല്ലാത്തവ
രോട് നമ്മളത് പറയരുത്.
പറഞ്ഞാൽ നമ്മൾ സ്വയം
ഒരു കുറ്റവാളിയോ കോമാ
ളിയോ ആയിത്തീരും.

പറയുമ്പൊ കേൾക്കുന്ന ആൾ അതേ തോതി
ലല്ലെങ്കിലും അങ്ങനെ ചില വേദനകളിലൂടെ
ചെറുതായിട്ടൊന്ന് കടന്നുപോയിരിക്കുകയെ
ങ്കിലും വേണം. അല്ലാത്തവരോട് നമ്മളത് പറയ
രുത്. പറഞ്ഞാൽ നമ്മൾ സ്വയം ഒരു കുറ്റവാളി
യോ കോമാളിയോ ആയിത്തീരും.

ഇതൊക്കെ എന്നേ തിരിച്ചറിഞ്ഞ കാര്യങ്ങളാ
ണ്. രംഗ്ദാരി പിരിച്ചെടുക്കുമ്പോൾ എത്രവട്ടം
പോലീസുകാരുടെ കാൽക്കൽ വീണിട്ടുണ്ട്.

അവർ ഒരിഴജന്തുവിനെപ്പോലെ കൂടഞ്ഞു
കളഞ്ഞതല്ലാതെ പിരിവിൽ ഒരിക്കലും ഒരിളവ്
തന്നിട്ടില്ല.

വണ്ടി അപ്പോഴേക്കും കലന്തൻ ഹാജിയുടെ
പൊരയുടെ മുമ്പിലെത്തി. കാറ്റിൽ ബസ്മതി
അരിയുടെ സുഗന്ധം. ലാൽ മാത്തിയിൽ ഷൂ
ക്കൂർ മിയയുടെ കടയിൽ വെച്ചാണ് ഗോപാൽ
യാദവിന് മാതംഗി ആദ്യമായി ഈ അരി കാണി
ച്ചുകൊടുക്കുന്നത്. അവൾക്കന്ന് ആറാം മാസ
മായിരുന്നു.

ചാക്കിൽനിന്നും ഒരുപിടി വാരി മൂക്കിനുനേ
രെ കൊണ്ടുവന്നപ്പോൾ അതിന്റെ വാസനയേ
റ്റ് അവളുടെ കണ്ണുകൾ പതുക്കെ ഒന്നടഞ്ഞു.

തങ്ങളെപ്പോലുള്ളവർക്ക് അത് വിലകൊടു
ത്തുവാങ്ങി ഉണ്ണാൻ പറ്റില്ലെന്നവൾക്കറിയാം.

എങ്കിലും അയാൾ നിരാശപ്പെടുത്തിയില്ല.
അമ്പത് ഗ്രാം തൂക്കിത്തരാൻ ഷൂക്കൂർ മിയ
യോട് പറഞ്ഞു.

തിരിച്ച് വീട്ടിലെത്തുംവരെ അവൾ അത് വാ
യിലിട്ട് ചവച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

അരിമാവ് പശുവിൻപാൽപോലെ അവളു
ടെ കടവായിലൂടെ ഒഴുകിവന്നപ്പോൾ അത് തു
ടയ്ക്കാൻ സമ്മതിക്കാതെ ഗോപാൽ ആ കണ്ണുക
ളിലേക്ക് നോക്കിനിന്നു. ഒരു പശുക്കുട്ടിയെ കാ
ണുന്നതുപോലെ.

ഗോപാൽ യാദവിന്റെ പിന്നിൽ കൈകൊ
ണ്ട് ആരോ തട്ടി. നോക്കിയപ്പോൾ ഒരു പയ്യൻ.

പത്തിരൂപ വയസ്സുണ്ട്. അവൻ മുന്നിൽ നി
ന്നപ്പോൾ അത്തറിന്റെ കൂപ്പി വീണ് പൊട്ടിയ
തുപോലെ ഗോപാൽ യാദവിന് തോന്നി.

"അരേ ഭായിതും മേരാ സാത് ആവോ."

കൈയിലെ പിക്ക്കാസും കൈക്കോട്ടും ഗോ
പാലിനെ ഏല്പിച്ച് അവിടെ കിടന്ന കാരിന്റെ
ഗ്ലാസിൽ, മുകളിലോട്ട് ഒരു പ്രത്യേകരീതിയിൽ
ചീകിവെച്ച തന്റെ കോലൻമുടിയുടെ കിടപ്പ്
നോക്കി അതിൽ സംതൃപ്തനായി സ്വയം ഒന്ന് ചി
രിച്ചുകൊണ്ട് അവൻ, കലന്തൻ ഹാജിയുടെ
മൂന്നാമത്തെ ഭാര്യ ഫാത്തിമയിൽ ഉണ്ടായ താ
ഹയുടെ മകൻ സിനാൻ മുന്നോട്ടു നടന്നു. ആ ഭാ
ഗം മുഴുവൻ വണ്ടികൾക്ക് പാർക്ക് ചെയ്യാൻ പാ
കത്തിൽ ചെത്തിമിനുക്കി വെച്ചിരിക്കുകയാണ്.

കുറേദൂരം നടന്നപ്പോൾ-

തെങ്ങിൻതോപ്പിൽ പച്ചപ്പുല്ലുകൾ വളർന്ന ഒ
രിടം നോക്കി പയ്യൻ പറഞ്ഞു:

"ഇട മതി. ഇട കൂയിച്ചോ ഭായി."

തന്നെ വിളിച്ചുകൊണ്ടുവന്നത് വലിയൊരു
കുഴിയെടുക്കാനാണെന്ന് അപ്പോഴാണ് ഗോ
പാൽ യാദവിന് മനസ്സിലായത്.

ബിശിയാണി

► “ആഴം?”

“ഭായിരെ ആയംമതി.” സിനാൻ അവന്റെ അസംഖ്യം കാമുകിമാരിൽ ഒരാളായ റിയാറാഫിക്ക് ഒരു വാട്സ്ആപ്പ് സന്ദേശം നൽകുന്നതിനിടയിൽ പറഞ്ഞു.

“പിതി.”

“ഭായിരെ വീതിമതി.”

ഗോപാൽ യാദവ് പിക്കാസിന്റെ മുന്നവെച്ച് മണ്ണിൽ വെറുതേ ഒന്ന് വരഞ്ഞു.

വേനൽ ആരംഭിച്ചെങ്കിലും വെയിലിനെ മണ്ണിലേക്ക് വിടാതെ നിർത്തുന്ന തെങ്ങോലകൾക്ക് നന്ദി പറഞ്ഞു. മണ്ണിന്റെ ഇരിപ്പുവെച്ച് നോക്കുമ്പോൾ വൈകുന്നേരത്തോടെ ഒരാരം പൊക്കവും വീതിയുമുള്ള ഒരു കുഴിയുണ്ടാക്കാൻ പറ്റും. അയാൾ പണി തുടങ്ങി. അതിനിടയിൽ തന്നെ കുറിച്ച് ചുരുക്കം ചില വിവരങ്ങൾ ചോദിച്ചറിഞ്ഞ പയ്യൻ ഗുഗിളിൽ കയറി നേരെ ലാൽമാത്തിയിലേക്ക് പോയത് ഗോപാൽ അറിഞ്ഞില്ല.

“ബിഹാറിൽ ലാൽമാത്തി എന്ന പ്ലേസോ നും ഇല്ലല്ലോ ഭായി” അവൻ പറഞ്ഞു.

മണ്ണിൽ തറഞ്ഞുകയറിയ പിക്കാസ് വലിച്ചെടുക്കാതെ ഗോപാൽ യാദവ് സിനാനുനേരെ നോക്കി.

“ലാൽമാത്തിയ ബിഹാറിലാണ്. യേ മേരാ ഗാവ് ഹെ.”

“തും ജോക്മത് ബോലോ. അത് ജാർഖണ്ഡിലാണ് ഭായി. ദാ നോക്ക്.”

മരിച്ചുപോയ ഒരാളുടെ മുഖത്തെ വെള്ളത്തുണി മാറ്റുന്നതുപോലെ മൊബൈൽ സ്ക്രീൻ നീക്കി സിനാൻ ബിഹാറിൽനിന്ന് ജാർഖണ്ഡിൽ പോയിക്കിടക്കുന്ന ലാൽമാത്തിയെ ഗോപാലിന് കാണിച്ചുകൊടുത്തു. തന്നെപ്പോലെ തന്റെ നാടും ബിഹാർ വിട്ടിരിക്കുന്നു. അയാൾ കുറേ ശ്വാസം ഉള്ളിലേക്ക് വലിച്ചെടുത്തു. പിന്നെ, പുറത്തേക്ക് മെല്ലെ വിട്ടു. സ്നേഹമുള്ള വർ മരിക്കുമ്പോഴൊക്കെ അയാൾ അങ്ങനെയാണ് ചെയ്തിട്ടുള്ളത്.

ഗോപാൽ യാദവ് മണ്ണിൽ ഉറഞ്ഞുകിടക്കുന്ന പിക്കാസ് പൊക്കി. അപ്പോൾ അടർന്നുവന്ന നനഞ്ഞ മൺകട്ടയിൽ അയാൾ ബിഹാറിനെ സങ്കല്പിച്ചു. അയാളുടെ കണ്ണുകൾ നിറഞ്ഞു. അരിശത്തോടെ പിക്കാസിന്റെ കടകൊണ്ട് മൺകട്ടയിൽ ആഞ്ഞടിച്ചു. അത് ഒരു തലയോട്ടിപോലെ രണ്ടായി ചിതറി. ഒന്ന് ബിഹാറും മറ്റേത് ജാർഖണ്ഡും.

“ഇതിൽ എവിടെയാണ് ഞാൻ?”

അയാൾ സ്വയം ചോദിച്ചു.

പിന്നീടൊന്നും ഓർമയില്ല. അവർ നിരനിരയായി യാത്ര ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. യാദവർ...കൊയേറികൾ...സാന്താൾമാർ.

പെഡൽ അഴിച്ചുവെച്ച ഓരോ സൈക്കിളിന്റെ ബാറിലും ഇരുന്ന് റമ്പത് കിലോവീതം കൽക്കരിയുണ്ട്. ദുർഘടമായ മലമ്പാതയിലൂടെ ഒരു കയറ്റം കയറുകയാണ്.

കിതയ്ക്കുന്നുണ്ട്.

വായു വന്നുനിറഞ്ഞ ശ്വാസകോശം വാരിയെല്ലുകൾ തകർത്ത് പുറത്തുവരുമെന്ന് ഗോപാലനുതോന്നി. പുഴുങ്ങിയ പച്ചക്കറിചേർത്ത

ഗൊട്ടയിൽ നിന്നും പാതിരാത്രി സൈക്കിൾ ചവിട്ടി വീട്ടിലെത്തുമ്പോൾ തന്നെയും കാത്ത് വീശുന്ന പൊരിഞ്ഞ് അവസാനം മണ്ണുവാരിത്തിന് ഉറങ്ങുന്ന പയർവള്ളിയെക്കാൾ മെലിഞ്ഞ കഴുത്തും ഉന്തിയ വയറുമുണ്ടായിരുന്ന ഒരു മകൾ ഹൈസെനാറിനില്ലല്ലോ.

ഇത്തിരി ചോറല്ലാതെ രാവിലെ മുതൽ ഒന്നും കഴിച്ചിട്ടില്ല.

തലകറങ്ങുന്നതുപോലെ.

മുന്നിൽ നടന്ന മഞ്ജി നന്നു വിറച്ചു.

“എന്തു പറ്റി” എന്നു ചോദിക്കും മുൻപ് കെട്ടഴിഞ്ഞുവീണ കൽക്കരിക്കൊപ്പം അയാൾ ചെങ്കുത്തായ മലയിലൂടെ താഴേക്കുപോയി.

ചുറ്റിലും ഇരുട്ടാണ്. സമയം എത്രയായിക്കാണും. കുഴിയുടെ ആഴവും വലുപ്പവും കണ്ടപ്പോൾ ഗോപാൽ യാദവിനുതന്നെ അതിശയം തോന്നി. പാർക്കിങ്ങിൽ നിന്ന് വണ്ടികൾ അകന്നുപോകുന്ന ശബ്ദം. വിരുന്നൊക്കെ ഏറെക്കുറെ അവസാനിച്ചുമാണ്. ബഹളങ്ങളൊന്നും കേൾക്കാറില്ല.

അയാൾ കുഴിയിലെ പച്ചമണ്ണിൽ മലർന്നുകിടന്നു. അപ്പോൾ കാറ്റിൽ ആടുന്ന കിളിയോലയ്ക്കുള്ളിലൂടെ നിലാവന്റെ ഒരു കീറ് കുഴിയിലേക്കു വന്നു.

കൂടെ സിനാനും.

കോരിയട്ടി മണ്ണിനുമേൽ കാലുകൾ അമർത്തിവെച്ച് അവൻ ചോദിച്ചു.

“ഹോഗയാ?”

“ഹാ... ജി...”

ഗോപാൽ യാദവ് എഴുന്നേറ്റു. സിനാൻ കൈകൾനീട്ടി. അതിൽ പിടിച്ച് മുകളിൽ എത്തിയതും എവിടെനിന്നോ മൂന്നാലുപേർ ഒരു പച്ചവീപ്പ താങ്ങിക്കൊണ്ടുവന്ന് കുഴിയിലേക്കു കമിഴ്ത്തി. എല്ലിൻകഷണങ്ങളോടുകൂടിയ ബിരിയാണി ഒരു കുന്നുപോലെ ഇടിഞ്ഞുവീഴുന്നത് ഗോപാൽ യാദവ് നെഞ്ചിടിപ്പോടെ നോക്കി.

ഒരു മൺകുന്നുള്ളിൽ നിന്നെന്നപോലെ അയാൾ തലപൊക്കിയപ്പോൾ വീണ്ടും ഒരു വീപ്പകൂടി വന്നു. അതിനുശേഷം വന്നതൊന്നും അയാൾ എണ്ണിനോക്കിയില്ല. ഒടുവിൽ ദം പോലും പൊട്ടിക്കാത്ത ഒരു ചെമ്പുകൂടി വന്നു.

എച്ചിൽകൊണ്ട് കുഴി നിറഞ്ഞു.

“ഇനി അതെല്ലാം ചവിട്ടി ലവലായിക്കോ” പയ്യൻ പറഞ്ഞു.

ഗോപാൽ യാദവ് കുറച്ചുനേരം മിണ്ടാതെ കുഴിയുടെ വക്കിൽ തന്നെ നിന്നു.

“ചവിട്ടി അമർത്ത് ഭായി”

സിനാൻ ഒച്ചവെച്ചു. “മണി പതിനൊന്നായി”

ഗോപാൽ യാദവ് കാലുയർത്തി.

കിടക്കുന്നത് ബസ് മതിയാണ്.

“ചവിട്ട് ഭായി” സിനാൻ വീണ്ടും ഒച്ചവെക്കുന്നു.

ചവിട്ടി. നെഞ്ചത്തുതന്നെ ചവിട്ടി.

ആദ്യം ഒരു കരച്ചിൽ കേട്ടു. പിന്നെ അതൊരു ഞരക്കമായി. ഒടുവിൽ അതും ഇല്ലാതായി.

“ഇനി മുടിക്കോ”

വിയർത്തൊലിച്ച് കാൽപ്പാദങ്ങളിൽ നെയ്യും മസാലയുമായി നിൽക്കുന്ന ഗോപാലിനോട് സിനാൻ പറഞ്ഞു.

ഒരു കൈക്കൊട്ട് മണ്ണുകോരി കുഴിയിലിട്ടതും ഗോപാലിനെകൂടി ചേർത്ത് മൊബൈലിൽ ഒരു സെൽഫിക്ക് പോസ് ചെയ്തുകൊണ്ട് സിനാൻ ചോദിച്ചു:

“ഭായി... ഭായിക്കെത്ര മക്കളാ?”

“ഒരുമോള”
 “എന്താ പേര്?”
 “ബസ്മതി”
 “നിക്കാഹ് കയിഞ്ഞാ?”
 “ഇല്ല”

അതുകേട്ടതും മൊബൈൽ എടുത്ത് പോക്കറ്റിലിട്ടുകൊണ്ട് സിനാൻ പ്രതീക്ഷയോടെ ഗോപാൽ യാദവിനെ നോക്കി.

“പറിക്കൂറോ?”
 “അല്ല”
 “പിന്നെ?”

“മരിച്ചു.”

“മരിച്ചാ...?” വലിയൊരാളാതെ മൊന്നുമുണ്ടാക്കിയില്ലെങ്കിലും അങ്ങനെയൊരുത്തരും സിനാനെ ലേശം തളർത്തി.

“എങ്ങനെ?” അവൻ ചോദിച്ചു.

“വിശന്നിട്ട്”

ഗോപാൽ യാദവ് ഒരു കൈക്കോട്ട് മണ്ണുകൂടി ബസ്മതിക്കുമേൽ കൊത്തിയിട്ടു. പിന്നെ കുറെ ശ്വാസം ഉള്ളിലേക്ക് വലിച്ചെടുത്തു. ■

1. ഹാജത്ത്-ആഗ്രഹം
2. ഇടില്-മുഴുവൻ